

АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ ОБЛІКУ,
АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ

Колективна монографія

Суми - 2017

УДК 63:657.6(477)
ББК 65.052.9(4Укр)232
А43

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Сумського національного аграрного університету
(протокол №11 від 29 квітня 2016 р.)*

ПЕРЕДМОВА

5

Рецензенти:
М.Й. Малік, доктор економічних наук, професор, академік, завідувач
відділу розвитку підприємництва і кооперації НААНУ, ННЦ «ІАЕ»
В.Я. Пляксієнко, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри
бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

9

Авторський колектив:
Славкова О.П., Строченко Н.І., Мішенін Є.В., Мішеніна Н.В.,
Гордієнко М.І., Політиккіна Л.І., Назаренко О.В., Маслак Н.Г., Кадацька А.М.,
Довжик О.О., Гаркуша С.А., Ткаль Я.С., Чуб Ю.В., Ткаченко В.В.,
Баранік О.О., Гушаченко А.І., Сосновська І.М., Бутенко В.М., Брячко А.М.,
Деттаренко А.В., Коблянська І.І., Дученко О.М., Ярова І.Є., Кутах К.М.,
Політиккіна С.О., Пуріла І.М.

- 1.1 Роль обліку в системі управління підприємства 9
- 1.2 Перспективні напрямки розвитку бухгалтерського обліку 18
- 1.3 Облікова політика підприємства та її державне регулювання 28
- 1.4 Особливості організації управлінського обліку на підприємствах АПК 38
- 1.5 Проблемні питання елементів податкового обліку 48
- 1.6 Податок на додану вартість: правова, економічна та соціальні складові 58
- 1.7 Аудит: процедури з оцінки ризиків 75

А43 Актуальні питання обліку, аудиту та оподаткування сільськогосподарських підприємств: [колективна монографія] / Загальна редакція О.П. Славкової. – Суми: Видавництво: ПП Вінниченко М.Д., ФОП Литовченко Є.Б., 2017. – 264 с.

ISBN 978-966-1569-31-6

Монографія присвячена теоретичним та практичним аспектам обліку, аудиту та оподаткування сільськогосподарських підприємств. У дослідженні розкрито сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку. У монографії висвітлено інформаційні системи бухгалтерського обліку. Також запропоновано перспективні напрямки економічного розвитку підприємств АПК.

Монографія підготовлена відповідно до напрямків науково-дослідної теми Сумського національного аграрного університету (СНАУ) «Вдосконалення організації виробництва та його облік в галузях АПК» (№ держ. реєстр. 0110U 007846, 2011-2014 рр.), яка виконувалася на кафедрі бухгалтерського обліку.

Монографія може бути корисною для науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, бухгалтерів, економістів, менеджерів підприємств.

УДК 63:657.6(477)
ББК 65.052.9(4Укр)232

ISBN 978-966-1569-31-6

© О.П. Славкова, 2017
© ПП Вінниченко М.Д., ФОП Литовченко Є.Б., 2017

ЗМІСТ

- 2.1 Впровадження автоматизації обліку: вимоги та підхід 87
- 2.2 Уніфікація обліку до вимог підприємства та налагодження документообігу в умовах автоматизації 99
- 2.3 Організація обліку окремих господарських процесів в інформаційних системах бухгалтерського обліку 111
- 2.4 Інформаційне забезпечення обліку окремих видів основних засобів 119

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

87

РОЗДІЛ 2.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АПК

3.1	Організаційно-економічне забезпечення стратегічного управління конкурентоспроможністю агропромислового підприємства	125
3.2	Механізми державної підтримки сільськогосподарських підприємств за участю банків	137
3.3	Особливості оподаткування в розвинених країнах та їх вплив на інвестиційну діяльність підприємств	149
3.4	Стратегія реалізації еколого орієнтованого логістичного управління на підприємствах агропромислового комплексу	158
3.5	Перспективи виробництва екологічно чистої продукції та її облік на підприємствах АПК	171
3.6	Соціальні аспекти формування біоекономіки	179
3.7	Роль інновацій в розвитку молочної галузі	189
3.8	Стратегії забезпечення сталого розвитку фермерських господарств	201
3.9	Механізм адаптації сільськогосподарських підприємств до умов глобалізації	213
3.10	Формування системи управління економічною безпекою виробничо-господарської діяльності м'ясопереробних підприємств	224
3.11	Особливості формування прибутку на ринку продукції оводичництва	237
3.12	Політика сталого землекористування: стан та перспективи	249
3.13	Перспективи розвитку м'ясо-молочної галузі	258

ПЕРЕДМОВА

Світова практика господарювання зумовлює необхідність урахування тенденції щодо перенесення акцентів господарського розвитку у царину сучасних методів організації виробництва з урахуванням соціоекономічного рівня. Актуальність цієї проблеми пов'язана в першу чергу з недостатньою кількістю отриманих знань та умінь представників менеджменту підприємств про господарської системи та їх соціоекологоекономічну сутність. Недостатня увага до окремих питань організації виробництва негативно впливає на ефективність господарювання.

Ринкові інструменти розвитку виробничої діяльності підприємств агропромислового комплексу вимагають оновлення технічної бази, застосування нових технологічних процесів. На підприємствах АПК ініціюється використання застарілого устаткування, яке не в змозі забезпечити необхідні вартісні та якісні показники продукції, що дозволило б витримати конкуренцію з імпортними товарами на внутрішніх і зовнішніх ринках. Це пов'язано з особливостями науково-технічного процесу та формування на його засадах нових економічних відносин, а також із необхідністю істотного покращення організаційних механізмів виробництва і його ефективності як основи успішного вирішення завдань забезпечення стійкого економічного зростання.

Стратегічний курс України на інтеграцію зі світовим економічним простором повинен супроводжуватись розробкою і адекватним застосуванням такої методології бухгалтерського обліку і звітності, які орієнтовані на наближення до міжнародних стандартів обліку. Отже, перспективи та проблеми, пов'язані зі своєчасністю постановки обліку для отримання інформації щодо стану розширення видів господарсько-фінансової діяльності підприємств, є актуальними і також потребують ґрунтовних досліджень. Ускладнення сучасних управлінських систем, поява нових концепцій, моделей і

3.13. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ М'ЯСО-МОЛОЧНОЇ ГАЛУЗІ

*І.П. Пуріга, аспірант кафедри статистики, АГД та маркетингу,
Сумський національний аграрний університет*

Аграрний сектор України, базовою складовою якого є сільське господарство, формує продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та створює соціально-економічні умови сільського розвитку.

Агропромисловий комплекс дає близько 9-13 відсотків валової доданої вартості країни, є одним з основних бюджетотворюючих секторів національної економіки, частка якого у зведеному бюджеті України за останні роки становить в середньому 20 відсотків, а у товарній структурі експорту понад чверть, забезпечуючи перше місце на світовому ринку цін соняшникової, друге місце – за експортом зернових (без рису). Проте майже половина валової продукції сільського господарства сьогодні виробляється в господарствах населення.

Особливістю сільськогосподарського виробництва є наявність території, на якій постійно впливають небезпечні стихійні явища (посухи, підтоплення, зсуви, селі тощо), внаслідок чого аграрії зазнають значних матеріальних збитків. Втрати врожайності в окремих господарствах можуть сягати 50 відсотків, а при поєднанні кількох несприятливих факторів – до 70 відсотків.

Конкурентні позиції вітчизняної сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках не є стабільними внаслідок незавершеності процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності харчових продуктів, значних коливань цін на світовому ринку, нестійкості торговельних відносин з країнами-імпортерами.

Ситуація, що склалася в аграрному секторі, створює ряд викликів. Подальший розвиток аграрного сектору, що є одним з найбільш важливих в

економіці України, потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва на внутрішньому та зовнішньому ринках та продовольчу безпеку держави.

Виконання цього завдання пов'язане із визначенням стратегічних напрямів державної підтримки та забезпечення ефективного функціонування ринкових механізмів, інтеграції аграрного сектору економіки країни в світову економічну систему.

Важливим чинником забезпечення населення повноцінними продуктами харчування є ефективний розвиток галузі тваринництва. Приведення у відповідність до науково-обґрунтованих норм харчових продуктів, які щодня має споживати людина, можливе лише за умов використання продуктів тваринного походження.

Тваринництво розглядається як стратегічно важлива галузь у загальній структурі сільськогосподарського виробництва, де його частка складає близько 50% у валовому виробництві. При успішному розвитку галузі значна кількість сільських мешканців має робочі місця, зменшуються соціальні проблеми села.

Завдяки широкому використанню насовищ зберігаються природні ландшафти, позитивно впливаючи на загальний екологічний стан країни.

Основним напрямом розвитку галузі є суттєве збільшення обсягів виробництва всіх видів тваринницької продукції, особливо молока, яловичини, свинини, м'яса птахів. Додатковим резервом економічної ефективності галузі має бути підвищення якості вироблених продуктів та їх екологічна безпечність.

Перехід до нових ринкових відносин супроводжується формуванням багатутокладної системи економіки, організаційно-економічних перетворень, лібералізацією цін. На пострадянському просторі економічні реформи здійснювались без підготовчого етапу, за відсутності механізму адаптації до ринкових умов. Тому, період налагодження процесу функціонування підприємств затягнувся, а окремі галузі й досі не відновили свої позиції. Існує низька чинників, які впливають на термін адаптації підприємств до економічних реформ. Серед яких слід виділити наступні: чітко визначена

нормативна база, державне регулювання, сприятливий інвестиційний клімат. Домінуючим виступає – наявність ефективного управлінської структури на підприємстві. Управління підприємством в класичному вигляді взагалі не мало місце в радянські часи.

В часи Радянського Союзу проводилося на рівні держави регулювання цін, обсяги виробництва, закупівлі, постачальники і покупці, оновлення обладнання, технологій та інше. В період приватизації та економічних реформ підприємства зіткнулись з розгалуженим колом питань які були не спроможні вирішувати.

Найбільш чутливими до змін умов господарювання опинилися підприємства переробної промисловості, які найбільш залежні від поступового та постійного надходження сировинного ресурсу. Особливо це вплинуло на м'ясопереробну промисловість, яка є однією з найважливіших галузей харчової промисловості, що забезпечує необхідними продуктами життєдіяльності людини.

Сучасний стан м'ясо-молочної галузі визнає необхідність пошуку нових шляхів подолання кризи в галузі та стабілізації її стану, а також шляхів розвитку.

Проблеми розвитку м'ясо-молочної галузі досить широко висвітлені в наукових працях Богатирьова А.Н., Дяченко Л.Е., Левчука Н.І., Ліпатова Л.Б., Новікової С.А., Пасічного В.М., Саблука П.Т., та інших.

Вивчення наукових праць показує, що ряд важливих аспектів стосовно розвитку м'ясо-молочних підприємств в наукових працях розроблені недостатньо. Не в повній мірі розкриті питання подальшого розвитку м'ясо-молочних підприємств в умовах нестабільних умовах зовнішньої середовища та формування і реалізації стратегії розвитку підприємств зазначеної галузі.

Написання даного матеріалу має на меті аналіз стану м'ясо-молочної галузі та визначення її впливу на розвиток економіки в цілому. Вивчення чинників які стримують розвиток галузі, формування стратегічних напрямків стабілізації м'ясо-молочної галузі.

В Україні, де існують сприятливі природно-кліматичні умови для успішного розвитку аграрного виробництва, сьогодні ці галузі знаходяться в кризовому стані, спаду виробництва, зниження фінансової стійкості.

Неспроможність адаптуватись до нових умов господарювання призвела до збільшення обсягів заборгованості, недостатнє оподаткування, відновлення кооперативних зв'язків з сільгоспвиробниками м'ясо-молочної продукції.

Так диспаритет цін на м'ясу продукцію призвів до збитковості діяльності сільгоспвиробників. Очевидним є процес скорочення поголів'я та згортання виробництва тваринницької продукції

Природнокліматичні умови Сумщини дозволяють забезпечити тваринництво кормами у достатній кількості та високої якості. Для зимово-стійлового періоду - кукурудзяний силос, сінаж з багаторічних трав, монокорм з однолітніх посівів, сіно сіяних та лукових трав, концентрати в оптимальних пропорціях, включаючи сою. У літній період з середини травня до середини вересня реальним є застосування енергозберігаючих технологій при цілодобовому порційному (системному) випасанні [6].

Завдяки впровадженню сучасних технологій утримання, годівлі тварин є всі можливості суттєво підвищити рентабельність виробництва, створити кращі умови для роботи працівників тваринництва. Таку задачу вирішує впровадження безприв'язного утримання, випасання в електропастухах, балансування раціонів за допомогою соєвих домішок (соєве молоко, соєва мука), годівля сухими концентратами свиней, птиці.

В Сумській області сконцентровано сучасний науковий потенціал: Інститут сільського господарства Північного Сходу, наукова лабораторія Інституту розведення і генетики тварин УААН, Сумський національний аграрний університет, які забезпечують наукове супроводження впроваджуваних технологій та готують висококваліфіковані кадри.

Пріоритетним напрямком у молочному скотарстві визначено розвиток великотоварного виробництва шляхом створення крупних модернізованих тваринницьких ферм, комплексів з установкою дойльних залів, молокопроводів.

Міжгалузеві відносини між виробниками і переробниками сировини є основою розвитку м'ясного підкомплексу. Досвід лідируючих м'ясопереробних підприємств доводить, що їх ефективний розвиток можливий за умов утворення вертикально-інтеграційної структури.

Досвід лідируючих м'ясопереробних підприємств доводить ефективність тісної співпраці з виробниками сировини і формування власної сировинної бази. Безумовно, власні тваринницькі комплекси – це дороговартісні проекти, які потребують залучення інвестицій. Тому середнім підприємствам доцільно використовувати механізм співпраці з сілгоспвиробниками шляхом утворення взаємовигідних довгострокових контрактів. В умовах, коли позитивні кінцеві результати отримують тільки переробні підприємства, сілськогосподарським товаровиробникам стає все більш невигідно виробництво і продаж сировини. Саме це обумовлює необхідність їх інтеграції, яка повинна ґрунтуватися на чіткому визначенні матеріально-грошової участі кожного партнера у всьому технологічному циклі від виробництва сировини до отримання кінцевого продукту.

Прибуток, одержаний від реалізації продукції повинен ділитися між партнерами пропорційно вкладених кошим із них матеріальних й інших ресурсів в інтегроване виробництво.

Основою умовою подальшої активізації діяльності підприємств харчової галузі може стати розвиток інтеграційних процесів як найважливішого чинника стабілізації економіки при державній підтримці сілгоспвиробників і регулюванні експортно-імпортного балансу м'яса.

Висновки та пропозиції. Виробництво м'ясних продуктів є одним з найскладніших і ризикованих у продуктовому сегменті. В той час розвиток м'ясопереробної галузі є запорукою продовольчої безпеки країни. Таким чином, для стабільного розвитку та стабілізації стану м'ясопереробної галузі необхідна комплексна державна програма, зорієнтована на підтримку сілгоспвиробництва виробників сировини і переробників.

Проведений аналіз дозволяє визначити одну із найважливіших проблем м'ясопереробної галузі, яка полягає у неспроможності виробничої бази вітчизняного тваринництва забезпечити сировиною м'ясопереробні підприємства.

Діяльність м'ясопереробних підприємств потребує застосування сучасних форм управління у вигляді стратегічного управління, спрямованого на стабілізацію стану галузі і вирішення проблеми дефіциту сировини, яке повинно відбуватись при тісній взаємодії переробників, сілгоспвиробників сировини та держави. Позитивний досвід вітчизняних лідерів м'ясопереробної галузі свідчить про ефективність створення м'ясопереробними підприємствами власних тваринницьких комплексів.

Список використаних джерел.

1. Мясное дело «Состояние и проблемы развития рынка мясной продукции в Украине» к.э.н. Левчук Н.И. 2007 № 3 с. 38-41.
2. Драган О.І. Організаційно-методологічне забезпечення конкурентоспроможності підприємств м'ясної промисловості України: проблеми теорії і практики: монографія/ О.І. Драган; М-во освіти і науки України, НУХТ. -К: НУХТ, 2007. -251 с.; рис., табл. -Бібліогр.: с.234-248.
3. Сучасний стан галузі тваринництва Електронний ресурс Режим доступу <http://agrotopm.gov.ua/index.php/partiamku-dialnosti/item/402>. - Назва з екрану.
4. Молодичне та м'ясне скотарство Електронний ресурс Режим доступу <http://agrotopm.gov.ua/index.php/partiamku-dialnosti/item/402>. - Назва з екрану.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ,
АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

(Українською мовою)

Друкуються за редакцією авторів

Підписано до друку 27.03.2017. Формат 60х84/16.

Гарнітура Times Roman. Папір офсетний. Друк офсетний.

Умовн.-друк. арк. 15,3. Обл.-вид.-арк. 11,5. Тираж 300 примірників.

Зам. 27/03. Ціна договірна.

Видавництво: ПП Вінниченко М.Д.

40022, м. Суми, вул. Газети «Правда», 9/10.

Свідчення про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників

і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК. № 2314 від 14.10.2005 р. м. Київ.

Віддруковано ФОП Литовченко Є.Б.

40030, м. Суми, вул. Кузнечна, 6/4.

Свідчення про державну реєстрацію ФОП.

Серія В02. № 754976.